

Povídky z povětří

Hana Militká

Hana Militká

POVÍDKY Z POVĚTŘÍ

PŘEDMLUVA

V bouřlivém konci šedesátých let jsem podstoupil přijímací zkoušky na Janáčkovu akademii múzických umění v Brně, neboť jsem se rozhodl, že se stanu hercem. Bylo to rozhodnutí velmi odvážné, ale vzhledem k neúspěchu ve francouzském jazyce na střední škole a následné podzimní maturitě, ani moc jiných možností na obzoru nebylo. Musel jsem, chtě, nechtě prokázat určitou dávku talentu, pokud jsem uvažoval o pokračování ve studiu a navíc jsem si, tak trochu drze, myslel, že na to mám. Takových sebejistých nás tam tehdy ale bylo něco kolem tří set a přiznám dobrovolně, že mi jistota těch ostatních poměrně dost podlamovala kolena, ale tím nejpodstatnějším důvodem k trémě byla nadměrná přítomnost krásných dívek, jejichž jedinou touhou bylo stát se herečkou a mne spíš, než to, jestli se hercem jednou stanu taky, rozčilovala představa, že bych o přítomnost těchhle krasavic navždy přišel, kdyby k tomu nedošlo.

A tady se dostávám k tomu, proč to vlastně všechno píšu právě teď a právě sem. Ano, jednou z těch výjimečných krasavic byla i autorka knížky, kterou se za chvíli budete probírat. Po úspěšném zvládnutí přijímacích zkoušek jsme se na čtyři roky stali spolužáky. Nemá cenu vyjmenovávat, co všechno jsme spolu zažili, to bych tu knížku musel psát já a byla by dost objemná, ale aspoň pro ilustraci zveřejním jednu krátkou, ale zásadní epizodu z autorčina života, která doufám malinko přispěje k pochopení rozmanitosti jejího ducha, i když to bude jen zlomek toho, co se s ní dalo tehdy zažít.

Tak tedy. Pořádali jsme v divadle vánoční večírek, už se pravda trochu protahoval, přestával nabízet nové a atraktivní momenty a tak se živly, myslím tím autorku, začaly nudit. Jako z udělání se na oslavě objevil naprosto neznámý člověk a Hanka, která se vždy v mužích perfektně vyznala, si ho zkoumavě prohlédla, zamyslela se a zcela vážně mi oznámila, že si toho chlapa vezme za muže. Přiznám se, že některá její prohlášení jsem bral trochu na lehčí váhu, neboť přestože dokázala díky svému šarmu a znalosti lidí, zvláště mužů, uživit někdy celý ročník, jelikož každý jí vyšel vstříc, tak úplně všechno se taky nepovedlo. Ale v tomto případě jsem byl svědkem zázraku. Nejprve nás ten záhadný, mírně podnapilý, muž dopravil k mému brněnskému bydlišti, tam mě pohled z okna utvrdil v tom, že Hanka bere své rozhodnutí naprosto vážně a pak zmizeli. Do slova a do písmene. Já jsem si odsloužil dvacet let Na provázku a v devadesátých letech jsem přešel do Národního. Tam jsem znovu potkal Hanku, občas u nás hraje. To ale není tak podstatné, mnohem podstatnější je, že má pořád za manžela toho chlápka z brněnského vánočního večírku. To je můj úvod k autorce, jako takové a teď bych teprve mohl začít vyprávět, ale to už je na ní. Přeju hezké počtení.

Miroslav Donutil

PLEJÁDY I.

Sedím na terase rodného domu a upřeně pozoruji hvězdy. Prý je náš osud napsán ve hvězdách.

Marně se snažím najít nějaké poselství, nějaké vysvětlení svého složitého života, nějaké odpovědi na moje otázky, vysvětlení smyslu života.

"Proč vlastně žijeme? A proč pak nesmyslně umíráme? Má to vše nějaký skrytý význam? Nebo je významný náš život jen pro nás a hrstku našich blízkých? A pokud zemře někdo blízký – kam se poděje jeho osobnost? A proč po něm v nás navždy zůstane nezacelitelná rána, jež je plná bolesti i krásných vzpomínek?"

Nenacházím žádnou odpověď. Nic, jen chladnou nádheru vzdálených svítících galaxií.

Najednou se zvedlo povětrí, zafoukal vítr a něco mi padlo do oka. Cítím zvláštní tlak na hrudi, mám zrychlený tep a zamlžené slzavé oči ...

Vidím ztemnělou zahradu před sebou ...

... najednou spatřím svou milovanou babičku, která věší prádlo. Pak sype slepicím trošku zrní a králíkům dává šťavnaté listy pampelišky. Děda sedí na trámech a pokuřuje své oblíbené Lípy. Nejradši si cigaretu ubalí sám. Kolem něho se shromáždila vnučata a děda je obveseluje oblíbenými vtípky. Své mladší vnučce se směje, že je hubená jako "z prdu chlup".

Často jsem se svým starším bráškou v tátově dílně a vyrábíme letadla z několika prkýnek a hřebíků místo koleček. A tak vznikají různé typy – jednoplošníky a dokonce i dvouplošníky – brášková specialita. Pak s nimi oba lítáme po zahradě. Tvůrčí činnost mne velmi zajímá a nadchla mne na celý život.

Bráškově se pak povedlo létat se skutečným letadlem, udělal si pilotní průkaz. Láska k letadlům mu zůstala po celý život.

A my sourozenci jsme na něho pokřikovali parafrází básně našeho mládí: "Támhle letí letadlo,

koho by to napadlo,

že v něm ten náš bráška sedí,

na rodinku pyšně hledí!"

Nejstarší sestra honí slepice ve výběhu, až jedna slepice dokonce prchá z ohrazení a běhá po zahradě. Dívka se za ní odvážně pouští a opravdu ji chytila. Byla pyšná na to, jak je šikovná a odvážná.

Nejmladší bráška leze po trávníku a snaží se oblézt celou zeměkouli.

Maminka volá: "Oběd!"

Všichni letíme do kuchyně k obědu. Maminka vyběhla z domu, popadá nejmladšího človíčka do náruče a říká mu: "Nemůžeš zůstat sám na zahradě, aby se ti něco nestalo. Tys už papal mlíčko od maminky, teď se s námi podívej, jak papají ostatní."

Táta se mezitím vrátil z práce. Jezdí na motorce po světě, tedy po republice a opravuje výtahy a jeřáby. Má těžkou práci, a

proto dostane v neděli největší kus masa, aby vydržel pracovat a živit celou osmičlennou rodinu.

Babička s dědou občas vypomohou skromnou mzdou, kterou dostali na brigádách při sázení stromků a při pracích na polích. Jinak pracují doma na zahradě a v domácnosti.

Peněz bylo málo.

Naučili jsme se, jak přežít s minimem. V životě se nám to několikrát velmi hodilo. A taky jsme pochopili, že peníze jsou sice k životu nutné, ale bez lásky a bez porozumění se žít nedá.

Nejvíce ze všeho máme rádi, když začne děda vyprávět historky ze života. Některé nejsou tak úplně uvěřitelné, ale děda má skvělou fantazii a my nepátráme po tom, do jaké míry jsou to pohádky a co je skutečnost. Létáme na křídlech fantazie.

"Dědku bláznivá, zase si vymýšlíš," podotkne babička s úsměvem.

Děda se drží u kamen, přikládá a vypráví.

Nádherné okamžiky rodinného života. Jako sametové pohlazení. Naslouchám poutavému vyprávění a cítím se bezpečně.

Najednou v dálce zaštěkal pes. 8

Trošku jsem se lekla a cítím, že večer pokročil a začíná být chladněji. Zachumlám se do deky a znovu myslím na své drahé. Chci si vybatvit své dětství, chci pokračovat ve svém vzpomínání.

Takové vzácné okamžiky, kdy ke mně promlouvá minulost a já se znovu setkávám se svými drahými, nechci jen tak opustit, chci snít a vzpomínat.

Moje nejstarší vzpomínky jsou z doby, kdy mi byly dva roky. Byla jsem patrně velmi maličká. Asi jsem měla maličké ručičky, nožičky, prstíčky, pusinku, jako každé malé dvouleté děťátko. V tomto věku je dítě velmi maličké, má však velikánskou sílu a vůli k životu.

A všechny věci kolem mne byly veliké, obrovské, neuvěřitelné.

Veliká postýlka, deka, veliká máma a její nádherné teplíčko, veliký a hrozivý táta, veliký starší bráška, veliký hlad, veliký řev kvůli hladu, prdíkům, nemoci, nebo jen tak z nudy a nedostatku pozornosti hlavně od maminky.

Veliký strach.

Strach o maminku, strach z velkého světa, strach ze všeho neznámého. Maminka ať je stále nablízku, ať vůbec nikam nechodí a je tu jenom pro mne. Ona tak nádherně voní a dává papáníčko a umí tak krásně pohladit a přebalit a pusinkovat a to její papáníčko je nejlepší na světě. Kdyby se maminka jen na chvíli vzdálila, mohla bych zahynout. Tak intenzívně stále vnímám maminku.

Je přece samozřejmé, že si maminka svých starších dětí tolik nevšímá, přece má mne a mne nedá za nic na světě.

Byly mi dva roky. A pak se to stalo...

DOVOLENÁ

Táta dostal dovolenou od podniku, kde pracoval. Tehdy nebylo zvykem jezdit někam na delší výlety. Naše rodina se vypravila na několik dní do Krkonoš na dovolenou. Tuto významnou událost jsme si všichni užívali.

Jsem mezi svými, s lidmi, které miluji.

Jsou mi dva roky a mám staršího brášku, nejstarší je sestra.

Statečně pomáhám dělat z voňavého sena kupičky. Capkám po louce a vydatně se snažím.

"Beze mne by to asi ti starší nezvládli," říkám si a pracuji, seč mi ručičky, nožičky a celé tělíčko stačí.

Najednou se objeví rodiče. Moje maminka, je to vlastně maminka i mých sourozenců, ale to pro mne není vůbec důležité, moje maminka je nádherně učesaná a ustrojená, a když k ní docapkám, zjišťuji, že maminka voní najednou úplně jinak.

"Jak je to možné? Co se stalo? Přeci mi ji nikdo nevyměnil! Směje se tak krásně, jako vždycky, jen mne nezvedla do náruče, chytla se táty a odcházejí spolu. Neviděla mě?! Nebo ji někdo opravdu vyměnil?"

Najednou slyším, jak se směje a říká: "Tak my dnes půjdeme přes Černou Horu a dostaneme se do Janských Lázní. Přespíme tam. Zítra se vrátíme zpátky lanovkou," a odcházejí.

Jsem zdrcena, padá na mne veliká tíha.

Zoufale brečím: "Jak je možné, že mne nebere s sebou? To přeci nejde. Určitě se spletla. Mámííí, vezmi mne s sebou!!!"

Moje sestra se usmívá: "Maminka si musí odpočinout. Jedou s tátou na výlet a zítra se vrátí. Tak jim to přej," napomíná mne, šťouchne do brášky a potutelně se usmívá. Bráška se tváří jako světák světa znalý: "Je to škvrně, nic nechápe," a pochechtává se.

"Potřebuje si odpočinout od vás, od starších sourozenců, to je jasné, ale proč nebere s sebou mne. Určitě se spletla. Jsem její poklad, sama to říká," nechápu, čemu se oba hihňají.

Utíkám za ní, ale moje malinké dvouleté nožičky nestačily překonat tu obrovskou vzdálenost mezi jí a mnou.

Pro mne to byla první životní tragédie a pamatuji si ji po celý svůj život. Maminka mne opustila. Druhý den se opravdu vrátila odpočatá a usměvavá s usměvavým tatínkem. Ale tohle si už nezapamatuji, to nebyla událost, to byla samozřejmost.

Je neuvěřitelné, že už tak malý človíček dokáže prožívat tak velkou tragédii.

Maminka s tátou pak byli usměvaví celý zbytek dovolené. Asi se jim výlet opravdu vydařil.

Netušila jsem, čím to je, že se za devět měsíců narodil můj mladší bráška.

Tím jsme byli čtyři děti, stali jsme se kompletní rodinou. V tehdejší době nebylo nic výjimečného mít čtyři i více dětí.

Zvláštní je, že každý jedinec má vždycky v rodině, mezi svými nejbližšími, své nezastupitelné místo, které nikdo jiný nedokáže nahradit.

MLADŠÍ BRÁŠKA

Když mi byli čtyři roky, stalo se něco podobného.

Maminka zmizela.

Babička odjela už dříve na lesní brigádu s dědou a místo maminky přišla do domu přísná paní. Prý je to taky babička, tatínkova maminka, ale babičku, tak jak jsem znala svou milou babičku, vůbec nepřipomínala. Měla jsem strach. Ale tvářím se statečně a nedávám na sobě strach znát. Alespoň si to myslím.

Tatínek mi vysvětluje, že maminka odjela do velikého domu, kde mají malé děti. Jedno dítě si tam vybere a přiveze si ho k nám domů.

Nechápu, k čemu naši potřebují nějaké dítě, když jsem tu já. Ale budiž, když všichni tak jásají, tak ať mají další dítě. Jinak by třeba byli smutní a to by se mi nelíbilo.

Napadlo mne, že se tedy na oslavu nově příchozího naučím říkat *r*. Pořád to zkouším vzadu na zahradě, aby mne nikdo neslyšel, aby to bylo překvapení.

Skutečně jsem se *r* naučila a pak vybafnu na přísnou babičku: "Babi, rrrrrrášek!" Babička se trošku lekla a vynadala mi: "Co to říkáš za hlouposti, děvenko!"

A bylo po slávě. Naučila jsem se *r* zbytečně.

Pak přišel táta a řekl mi, že se spolu pojedeme podívat na nejmladšího brášku.

Valila jsem oči: "Jakého nejmladšího brášku? Vždyť nejmladší jsem já a tak to taky zůstane."

Táta se smál, nastartoval obrovské auto, skočím k němu a opravdu vyrážíme za nejmladším bráškou: "Tohle je tedy věc! Jestlipak to ví maminka!"

"Ale děvče, maminka tam bude taky," směje se tatínek.

Dojeli jsme do velikého města k obrovskému domu. Jdeme spolu do obrovské brány a najednou vidíme maminku stát nahoře na balkóně. V náručí drží nějaký uzlíček.

"To je tvůj bratříček," říká táta.

"Ale já ho nevidím", divím se. "A proč nejde k nám? Když už jsme tady, tak ji vezmeme k nám domů, ne? Nebo k nám nechce?"

Netušila jsem, že by k nám běžela, že by pádila se schodů, seč by jí síly stačily, i s malým človíčkem v náručí, aby nás mohla obejmout a představit nás navzájem. Že si nepřeje nic víc, než právě tohle. Ale všechno má svůj čas. Oba, matka se synem, se musejí zotavit ze zázraku zrození.

Tatínek sice říká něco o tom, že by chtěla, ale ještě nemůže.

Nevidím jediný důvod, proč by nemohla: "Jsou tam někde schody? Tak ať sejde po nich a my na ni počkáme."

Nějak se můj návrh neujal. Odjeli jsme domů jen s tátou.

Dějí se věci mezi nebem a zemí, kterým ani tak inteligentní tvor, za jakého se považuji, nerozumí. Nedá se nic dělat, počkáme na ni doma. Snad zná cestu.

Těžký je život malého človíčka ve velkém světě, těžký je život velkého člověka ve světě, který se trošku zmenšil a je o to složitější. A zároveň je to život nádherný a neopakovatelný.

Maminka přeci jen znala cestu domů a hlavně pro ni zajel táta autem. Přivezl ji a nového brášku. Malinký bráška byl kouzelný, na všechny se usmíval. Ale věděla jsem, že se babička unáhnila, když při přebalování políbila malého človíčka na zadeček.

"Babi, fuj, to se přeci nedělá!" Babička se zasmála a odpověděla, že tohle se dělá, že to je to nejhezčí, co může být, mazlit se s maličkým miminkem, ještě k tomu tak krásným, usměvavým a zlatovlasým.

"To víš, holčičko, až lidi vyrostou, už většinou nejsou tak roztomilí a hebounčí."

Měla pravdu. Dnes už bychom nechtěli líbat dospělého brášku na zadeček.

Babičky bývají moudré.